

Valtiovarainvaliokunta 13.5.2020

2020 III LISÄTALOUSARVIO

700 MILJ. EURON MÄÄRÄRAHA FINNAIR OYJ:N PÄÄOMITUSJÄRJESTELYIHIN

1. Taustaa

Finnair Oyj ("Finnair") on pörssiyhtiö, josta valtio omistaa 55,8 prosenttia. Eduskunta on asettanut valtion vähimmäisomistuksen rajaksi 50,1 prosenttia. Valtion jälkeen suurimmat osakkeenomistajat ovat (tilanne 30.4.2020) Keva (4,5 %), Varma (2,6 %), Etola-yhtiöt (2,5 %) ja Ilmarinen (2,4 %).

Koronavirus on helmikuun 2020 lopusta alkaen aiheuttanut valtavia ongelmia kansainväliselle ja kotimaiselle lentoliikenteelle kysynnän laskun ja lentorajoitusten vuoksi. Romahtanut lentoliikenteen kysyntä vaikutti välittömästi ja dramaattisesti Finnairin kassavirtaan. Tämän johdosta talouspoliittinen ministerivaliokunta puolsi 19.3.2020 järjestelyä, jossa valtio myöntää Finnairille enintään 600 milj. euron suuruisen valtiontakauksen yhtiön suunnitteleman työeläkkeiden takaisinlainauksen (tyel-laina) vakuudeksi. Järjestelyn tarkoituksena on taata yhtiön maksuvalmius, joka on äkisti heikentynyt koronapandemian seurauksena siitä huolimatta, että yhtiöllä oli 31.12.2019 vahva, noin miljardin euron suuruinen kassa. Eduskunta on vuoden 2020 ensimmäisessä lisätalousarviossa myöntänyt tarvittavan valtuuden valtiontakauksen myöntämiseksi, ja valtiovarainministeriö valmistelee takauksen myöntämistä. Järjestely notifioidaan Euroopan komissiolle, joka arvioi järjestelyn lainmukaisuuden valtiontukisäännösten puitteissa. Yhtiön tarkoitus on käyttää tyel-lainaa siinä tapauksessa, että sen kassavarat eivät riitä eikä muuta rahoitusta ole saatavilla.

2. Pääomitustarve ja aikataulu sekä mahdolliset instrumentit

Finnairin johto arvioi, että yhtiön liiketappio tilikaudella 2020 on huomattava. Ensimmäisen vuosineljänneksen tappiollisen tuloksen seurauksena yhtiön omavaraisuusaste laski 19,6 prosenttiin (31.12.2019: 24,9 %) ja nettovelkaantumisaste nousi 125,5 prosenttiin (31.12.2019: 64,3 %). Yhtiö on toteuttanut merkittäviä sopeutustoimenpiteitä, neuvottelee lisätoimenpiteistä ja kartoittaa uusia kustannussäästöjä tappioiden minimoimiseksi. Koska Finnair ei ainakaan lähiaikoina todennäköisesti kykene vahvistamaan tasettaan tuloksen kautta, toiminnan jatkuvuuden turvaaminen edellyttää vakavaraisuuden parantamista lisäämällä yhtiön oman pääoman määrää. Tämän vuoksi yhtiö suunnittelee osakeantia, jonka avulla oma pääoma palautettaisiin vastaamaan suunnilleen koronakriisiä edeltänyttä tilannetta. Yhtiö arvioi, että lentoliikenteen normalisoituminen saattaa viedä 2-3 vuotta.

Finnairin varsinainen yhtiökokous pidetään 29.5.2020. Yhtiön hallitus esittää yhtiökokoukselle, että sille myönnetään valtuudet yhtiön suunnitteleman noin 500 milj. euron suuruisen merkintätuoikeusannin toteuttamiseksi. Yhtiö suunnittelee käyttävänsä varat yhtiön taseaseman ja maksuvalmiuden vahvistamiseen koronaviruspandemian synnyttämässä tilanteessa. Pandemian leviämisen ehkäisemiseksi osakkeenomistajat eivät voi saapua kokouspaikalle, vaan osakkeenomistajan oikeuksia voi käyttää vain äänestämällä ennakkoon viimeistään 26.5.2020 klo 16. Jotta valtio voi viimeistään edellä mainittuna päivänä äänestää

osakeannin järjestämisen puolesta, on eduskunnan siihen mennessä pitänyt puoltaa hallituksen esitystä III lisätalousarviosta.

Merkintäetuoikeusannissa valtiolla on oikeus merkitä uusia osakkeita annin alkamishetken mukaisen osakkeenomistuksensa suhteessa. Lisätalousarvioesitykseen sisältyvän 700 milj. euron määrärahan turvin on tarkoitus varautua mahdolliseen tilanteeseen, jossa valtion on tarkoituksenmukaista merkitä enemmän uusia osakkeita ja siten kasvattaa omistususuuttaan yhtiössä. Osa pääomistustarpeesta liittyy valtion mahdolliseen tarpeeseen osallistua myöhemmin myös muihin yhtiön omaa pääomaa vahvistaviin järjestelyihin.

Valtio osallistui edellisen kerran vuonna 2007 Finnairin järjestämään noin 248,5 milj. euron suuruiseen osakeantiin omistususuutensa suhteessa eli noin 140 milj. eurolla. Yhtiö keräsi tuolloin varoja kalustoinvestointiensa rahoittamiseen. Finnair on maksanut valtiolle osinkoa vuosittain noin 10 milj. euroa.

3. Finnairin merkitys ja perustelut valtion osallistumiselle pääomitusjärjestelyihin

Valtio on määritellyt Finnair-omistuksensa strategisen intressin omistukseksi, koska yhtiöllä on suuri merkitys Suomen lentoliikenneyhteyksien, elinkeinoelämän ja matkailun kannalta. Finnair operoi ylivoimaisesti suurimman osan sekä Suomen sisäisistä että Suomesta ulkomaille suuntautuvista lennoista. Finnair on myös selvästi merkittävin lentorahtipalveluja tarjoava taho Suomessa. Ilman Finnairin operoimia reittejä Suomen lentoliikenneyhteydet olisivat todennäköisesti hyvin paljon suppeammat, mikä vaikeuttaisi ulkomaankauppaa ja matkailua.

Finnairin Aasian-strategian kulmakivinä ovat Venäjän ylilento-oikeudet ja Kiinan lentoliikennesopimukset. Molemmat sopimukset edellyttävät, että enemmistö Finnairin osakkeista on suomalaisten omistuksessa.

Finnair ja sen tarjoamat palvelut ovat Suomen huoltovarmuuden kannalta keskeisessä asemassa. Yhtiötä on koronakriisin ajan ylläpitänyt huoltovarmuuden kannalta kriittisimmät yhteydet Suomesta ulkomaille ja kotimaan sisällä, ja sitä on hyödynnetty kotiutuslentoihin ja terveydenhoitosektorin tarpeisiin liittyviin kuljetuksiin.

Koronakriisistä aiheutuvien tappioiden vuoksi Finnairin toimintaedellytykset heikkenevät, ja lisäpääomitus edesauttaa yhtiön jatkamista vahvana toimijana tulevaisuudessa. Finnairiin kohdistuvan strategisen intressin johdosta on välttämätöntä, että valtio on mukana järjestelyssä, jolla vahvistetaan yhtiön toimintaedellytyksiä.

Valtion on nykyisen omistususuutensa säilyttämiseksi sitouduttava merkitsemään osakeannissa tarjottavia uusia osakkeita vähintään nykyisen omistuksensa suhteessa (55,8 %).

Finnairin nimitystoimikunta on tehnyt 29.5.2020 pidettävälle ylimääräiselle yhtiökokoukselle ehdotuksen, jossa yhtiön hallitusta ehdotetaan täydennettäväksi yhdellä ehdokkaalla, sillä koronatilanteen ja siihen liittyvän uudelleenrakennusvaiheen vuoksi on tarpeen entisestään vahvistaa hallituksen osaamista ehdokkaalla, jolla on vahvaa osaamista pörssiyrityksen taloudellisista kysymyksistä ja laajaa ymmärrystä niiden yhteiskunnallisesta merkityksestä. Nimitystoimikunnan ehdottama henkilö työskentelee finanssineuvoksena valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolla.

4. Vastuullisuus

Valtioneuvoston 8.4.2020 annettu omistajapoliittinen periaatepäätös ohjaa valtion toimintaa osakkeenomistajana ja koskettaa kaikkia niitä osakeyhtiöitä, joissa valtio on osakkeenomistaja. Valtio korostaa omistajana, että yhtiöiden tulee ottaa huomioon taloudellisten tekijöiden lisäksi toiminnan sosiaaliset, alueelliset ja ympäristölliset vaikutukset. Valtion tavoitteena on valtionyhtiöiden edelläkävijyys hiilineutraaliin kiertotalouteen siirtymisessä ja vastuullisuudessa.

Finnair on vastuulliseen liiketoimintaan panostavana lentoyhtiönä asemoitunut hyvin tulevaisuuteen. Finnair julkaisi 5.3.2020 lentoalan kunnianhimoisimman vastuullisuussuunnitelman, jonka perusteella yhtiö aikoo puolittaa nettopäästönsä vuoden 2025 loppuun mennessä vuoden 2019 tasosta, ja saavuttaa hiilineutraaliuden viimeistään vuonna 2045. Yhtiön hallitus vastaa yritys vastuukokonaisuudesta ja raportoi yritys vastuutavoitteista, -toimenpiteistä ja -saavutuksista kaikille osakkeenomistajille yhtiökokouksessa.

Eräissä maissa, kuten Ranskassa ja Itävallassa, valtion lentoyhtiöille kohdistamiin tukipaketteihin liittyen on keskusteltu mahdollisista toimenpiteistä, joita paikallisilta lentoyhtiöiltä odotetaan siinä tapauksessa, että valtiot niitä tukevat. Linjaukset koskevat muun muassa lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen ja melupäästöjen vähentämistä. Finnairin kohdalla pyritään pääomitusjärjestelyyn, joka on markkinaehtoinen EU:n valtiontukisäännösten puitteissa, ja jossa valtio sijoittaa yhtiöön pääomaa muiden sijoittajien kanssa samoin ehdoin. Edellä mainitun tyyppisten ehtojen asettaminen ei olisi markkinaehtoisen pääomitusjärjestelyn luonteen mukaista. Ehtojen asettaminen voisi vaikuttaa järjestelyn toteuttamisedellytyksiin ja sen markkinaehtoisuuden arviointiin.

Finnair on sitoutunut noudattamaan vastuullista työntajapolitiikkaa. Yhtiön johto on omistajaohjausministerin kanssa käymissään keskusteluissa todennut, että se etsii ratkaisuja yhdessä henkilöstön kanssa löytääkseen keinoja yhtiön liiketoiminnan turvaamiseksi. Henkilöstö on yhtiölle tärkeä voimavara ja tärkeä osa yhtiön brändiä. Yhtiön johto on päättänyt leikata palkkojaan toistaiseksi 15 prosentilla, kunnes palkkojen leikkaus on suuruudeltaan saman tasoinen kuin työntekijöiden keskimääräinen lomautuksesta aiheutuva ansiomenetys. Yhtiön hallitus on päättänyt leikata 15 prosenttia palkkioistaan vuodeksi.

5. Yhteenveto

Valtioneuvoston kanslia pitää 700 milj. euron suuruisen määrärahan myöntämistä Finnairin pääomitusjärjestelyihin perusteltuna, sillä Finnairin pääomitus ja yhtiön toiminnan turvaaminen on välttämätöntä Finnairin strategisen tärkeyden ja lentoliikenneyhteyksien vuoksi. Osakeannissa kerättävät varat käytetään toiminnan ylläpitämiseen alhaisen kysynnän aikana.